*צריכות מחשבה לכשיתלש קסבר מחשבת חבור לא שמה מחשבה אמר רבא אף אנן נמי תנינא *י"ג דברים נאמרו בנבלת עוף טהור וזה אחד מהן צריכה מחשבה ואינה צריכה הכשר אלמא מחשבת חיים לא שמה מחשבה הכא נמי מחשבת חבור לא שמה מחשבה רבי זירא אמר הכא בגוזל שנפל מן הרום עסקינן דלא הוה קמן דלחשוב עליה א"ל אביי תרנגולת שביבנה מאי איכא למימר א"ל תרנגול ברא הוה אחזו עליה תרנגול ברא עוף טמא הוא ועוף טמא מי קמטמא אמר להו אביי *גברא רבה אמר מילתא לא תחוכו עליה בתרנגולת שמרדה ומאי ברא דאיבראי ממרה רב פפא אמר תרנגולתא דאגמא הואי רב פפא לטעמיה *דאמר רב פפא תרנגול דאגמא אסור תרנגולתא דאגמא שריא וסימניך עמוני ולא עמונית דרש מרימר תרנגולתא דאגמא אסירא חזיוה רבנן דדרסה ואכלה והיינו גירותא ת"ר *גוזל שנפל לגת וחשב עליו להעלותו לכותי טמא לכלב טהור ר' יוחנן בן נורי אומר אף לכלב טמא א"ר יוחנן בן נורי ק"ו אם מטמא טומאה חמורה שלא במחשבה לא יטמא טומאה קלה שלא במחשבה אמרו לו לא אם אמרת בטומאה חמורה שכן אינה יורדת לכך תאמר בטומאה קלה שכן יורדת לכך אמר להן תרנגולת שביבנה תוכיח שיורדת לכך וטמאוה שלא במחשבה אמרו לו *משם ראיה כותים היו שם וחשבו עליה לאכילה במאי עסקינן אילימא בכרכים למה לה מחשבה והתנן *נבלת בהמה טהורה בכל מקום ונבלת עוף טהור והחלב בכרכים אין צריכין לא מחשבה ולא הכשר אלא בכפרים ומי איכא למ"ד דלא בעיא מחשבה *והתנן נבלת בהמה טמאה בכל מקום ונבלת עוף טהור בכפרים צריכה מחשבה ואינה צריכה הכשר א"ר זעירא בר חנינא לעולם בכרך וגתו מאסתו ועשאתו ככפר א"ר יוחנן בן נורי קל וחומר אם מטמאה טומאה חמורה שלא במחשבה לא תטמא טומאה קלה שלא במחשבה אמרו לו לא אם אמרת בטומאה חמורה שכן אינה יורדת לכך מאי אינה יורדת לכך אמר רבא הכי קאמרי ליה לא אם אמרת בטומאה

צריכות מחשבה. לאכילה ושוב מטמאה טומאת אוכלין שיחשב עליהן לאחר תלישתן לאוכלן ואע"ג דכבר חשב במחובר שהרי נמלך עליהן לאדם: **צריכות מחשבה.** לאכילה ושוב מטמאה מאליה וממזור וטמאת אוכלין במגע דהא מאליה קודם מחשבה אין לה טומאה אלא בבית הבליעה: **ואינה צריכה הכשר.** כדיליף לקמן בשמעתין [קא.] כל שסופו לטמא טומאה חמורה אין צריך הכשר לא שום הכשר ירידת טומאה לא הכשר מים ולא הכשר שרץ אלא מאליה בלא שום נגיעה: **אלמא מחשבת חיים.** דהא מחיים קחשב לאכילה ואפ"ה לא מהניא ההיא מחשבה לטומאה דבעינן מחשבה בשעה שראוי לקבל טומאה ומחיים לאו בר קבולי טומאה הוא: **הכא נמי מחשבת חבור.** הואיל ומחובר לאו בר קבולי טומאה לא שמה מחשבה: **מן הרום.** עוף הגבר פורח באויר דלא הוה קמן מחיים דליחשביה: **תרנגולת שביבנה.** דאמרינן לקמן כותים היו שם וחשבו עליה והא תרנגולת עוף מזומן הוה והוייא קמן מחיים ואפילו הכי בעי מחשבה לטומאת מגע: **עוף טמא מי מטמא.** בבית הבליעה והא קיימא לן (חולין דף ק:) מי שאיסורו משום בל תאכל נבלה יצא זה שאיסורו משום בל תאכל טמא לאו' ותרנגולת שביבנה מטמאה בבית הבליעה הואי מדקא מייתי לה רבי יוחנן בן נורי לקמן סייעתא למילתיה דפליג בגוזל שנפלה בגת אלמא דומיא לגוזל הוא: **שמרדה.** שברחה ונעשית מדברית לאדוניה ושם גדלה אפרוחין ומהן נפל אחד כאן דלא היתה בו מחשבה מעולם: **ומאי ברא.** דקאמר לכו: **דאיבראי ממרה.** הנעשה מדברית לאדוניה: **תרנגולתא.** נקבה דאגמא הואי דההוא עוף טהור הוא אליבא דרב פפא: **חזיוה רבנן דדרסה.** מקבלת ברגליה מה שאוכלת. ואני אומר שדורסת על מאכלה ברגליה לאחוז שלא יצא כוט לפיה ואין עוף טהור עושה כן: **והיינו גירותא.** דקיימא לן גירותא עוף טמא הוא דאמר בפרק כל הבשר (חולין דף קט:) כל מה דאסר לן רחמנא שרא לן לקבליה אסר לן דמא שרא לן כבדא אסר לן גירותא שרא לן לישנא דכוורא: **גוזל.** טהור: **שנפל לגת.** ומת: **וחשב עליו להעלותו לכותי.** להאכילו: **טמא.** טומאת אוכלין ומטמא אוכלין אחרים במגע דמעכשיו חלה עליו טומאה משחשב עליו כדיליף לקמן* הואיל וסופו מטמא אדם כגון האוכלו מטמא בגדים בבית הבליעה לענין טומאה קלה נמי לא בעי הכשר מים ולא הכשר נגיעת שרץ. הכשר היינו דבר שמכשירו לטומאה כגון שרץ ומים: **אף לכלב טמא.** טומאת אוכלין ולאו משום דאכילת כלב מחשבה היא אלא לר' יוחנן בן נורי לא בעי מחשבה: **טומאה חמורה.** כגון האוכלה מטמא בגדים בבית הבליעה ואפילו לא חשב עליו כגון שלא ידע שזה הוא: **טומאה קלה.** אוכלין ומשקין: **אינה יורדת לכך.** אינה יורדת לדין מחשבה. ולקמן מפרש מה היא: **תרנגולת שביבנה תוכיח.** שמתה תרנגולת ביבנה ובא מעשה לפני חכמים וטמאוה שלא במחשבה ואף על פי שיורדת לכך כלומר דלטומאה קלה טמאוה שלא במחשבה ובטומאה קלה אמרת יורדת לכך: **בכל מקום.** ואפילו בכפרים דליכא אוכלין מרובין סתמא לאכילה: **ונבלת עוף טהור בכרכים.** דאיכא עם רב ואוכלין הכל וכן חלב בהמה דכרכים אין צריכין מחשבה אבל בכפרים בעי מחשבה: **נבלת בהמה טמאה בכל מקום.** סתמא לאו לאכילה הלכך בעיא מחשבה. ונהי דלאו אוכלא כזית בלא מחשבה מטמאה אפילו אדם וכלים וכל שכן אוכלין ומשקין אלא להכי מהניא מחשבתה דאי איכא פחות מכביצה שאר אוכלין ופחות מכזית נבלה משלים לכביצה אי חשיב (א)ליה מצטרפא בהדייהו ומקבלת טומאה במגע שרץ ואי לא לא: **ואינה צריכה הכשר.** דסופה לטמא טומאה חמורה: **לעולם בכרך.** והיינו טעמא דלרבנן בעיא מחשבה דגת שנפל לתוכה מאסתו ואינו הגון לאכילה כל כך:

טומאה

ו בכ"י ליתא לכל

מחשבת חיים לא שמה מחשבה. דמחיים לא חשב לאוכלה עד לאחר שחיטה והרי מתה אבל אי שמה מחשבה לא פקע שם אוכל מינה במה שנתנבלה עד שתפסל מאכילת כלב: **תרנגולתא** דאגמא. הזכר אסור לפי שאין בו סימני טהרה ולא שרי מטעם כל הנולד מן הטהור טהור שהרי האם לא ילדה האפרוח אלא ביצים הבילה והאפרוח מעפרא קא גדיל ואסור ממילא ע"י סימני טומאה ונקבה נמי אין לאוסרה למאן דאסר זה וזה גורם דהא אפרוח לא יצא אלא מן הבילה ומעפרא קגדיל כדפרישית ומיהו נראה עיקר שני מינים הן והמין שקורין תרנגולתא דאגמא שרי הזכר והנקבה דיש להן סימני טהרה והמין שקורין תרנגול דאגמא אסור הזכר והנקבה דאין נראה שמין אחד חלוק הזכר מהנקבה ועוד כיון דלא הוי משמות טמאין הכתובין דבההוא בכל מין יש זכר ונקבה משום סימני טומאה אין לאסור עד שיהא בו כל ד' סימנים דמבשר ילפינן*: **אלא** בכפרים. תימה דע"כ רבי יוחנן בן נורי לא בעי מחשבה אפילו בכפרים מדעביד ק"ו וא"כ מאי פריך ויש לומר דה"פ [אלא] בכפרים ומי איכא כו' וא"כ בלא נפל לגת נמי לרבנן צריך מחשבה ואע"ג דמקשה אסיק אדעתיה הא דנקט נפל לגת מכל מקום פריך מעיקרא אילימא בכרכים כו' דסבר דמחמת נפילה לגת לא מימאס כולי האי עד שיעשה ככפר עד דמשני רבי זירא: **לי"ג** גבי כפרים והחלב דחלב דמאי אי דבהמה טהורה וצריכה מחשבה בכפרים דאין צריך לאכול חלב אם כן אמאי אין צריך הכשר דחלב נבלת בהמה טהורה אין סופה לטמא טומאה חמורה כדאמרינן בכל שעה (פסחים כג.) מחלב נבלה וחלב טרפה יעשה לכל מלאכה ואי בחלב שחוטה הא דם שחיטה לא מכשר כיון דקאמר צריך מחשבה וליכא אכתי שם אוכל עליו עד שחושב ההכשר אינו מועיל עד שיהא אוכל כדאמר בהעור והרוטב (חולין קכח.) גבי שולחן שהדיחן לבהמה ובחלב בהמה טמאה פשיטא דחלב צריך מחשבה וקמ"ש מגבנה וגבי כרכים גרסינן ליה ומיירי בחלב שחוטה דכיון דאין צריך מחשבה הוי אוכל ומתכשר בדם שחיטה:

שום

עין משפט נר מצוה

כא א ב מיי' פ"ג מהל' טומאת אוכלין הל"ג [ופ"ב מהל' שאר אבות הטומאות הל"ג]:
כב ג מיי' פ"ג מהל' טומאת אוכלין הל"י:
כג ד ה מיי' שם הל"ג:
כד ו מיי' שם ופי"ב מהל' שאר אבות הטומאות הל"ח:

[וע' תוס' חולין סב:]

זבחים קט: פסחים פ"ג מ"ל טהרות פ"ו. [עקצים פ"ה הי"ל]

[כריתות יט: גיטין נה:]

חולין סב.

[פסחים פ"ט מ"ז]

[שבת קנז. וש"נ]

עוקצין פ"ג מ"ג בכורות י. כריתות כא.

עוקצין פ"ג מ"ג כריתות שם כריתות שם

◆

תוספי הרא"ש

מחשבת חיים לא שמה מחשבה (א). ואע"ג דלא חשיב לאוכלו מחיים כיון דמזומן לאכול אדם לא פקע שם אוכל מיניה במה שנתנבלה עד שיפסל מלאכול לכלב אי מחשבת חיים שמה מחשבה: **דאיבראי.** ממרה ורדה ואפרוחין במדבר שלא תהיה עליהם מחשבה מעולם: **תרנגולתא** דאגמא שריא. שני מינין הם אחד מין שנקראין בלשון זכר אסורי הזכר והנקבה אבל אין לפרש שהוא מין אחד חלוק הזכר מן הנקבה: **אלא** בכפרים. מי איכא למ"ד דלא בעי מחשבה. תימה מאי פריך דילמא ר' יוחנן בן נורי פליג אהך מתני' הכי משני נמי מאסתו ועשאתו ככפר. וצ"ל דר' יוחנן בן נורי פליג עלה. ועוד נראה לפרש דר' יוחנן בן נורי סבר דלא צריכה מחשבה הגת וי"ל דלרבנן פריך משום דס"ל דלאו על הגת נקט נפל לגת והלכך פריך אילימא בכפרים בלא נפל נמי צריך מחשבה ומעיקרא דפריך אילימא בכרכים משום דליה המחשבה משום נפילה בגת לא נמאס כולי האי שיעשה כפר עד דמשני ר' זירא ניתו כמאסתו כו': **לי"ג** גבי כפרים והחלב דאי בחלב שחוטה כיון דקאמר צריך מחשבה ולא הויא עליה תורת אוכל בשעת שחיטה לא מכשר ליה דם שחיטה כדמשמע בהעור והרוטב מחוריא דשלחן שהדיחן והכשר אינו מועיל עד שיהא עליו תורת אוכל וא"כ אמאי אינו צריך הכשר ואי בחלב דנבלת בהמה טהורה אמאי אין צריך הכשר והלא אין לנו שום טומאה כדאמרינן בפ' כל שעה מחלב נבלה וחלב טרפה יעשה לכל מלאכה ואי בחלב בהמה טמאה פשיטא דצריך מחשבה כמו הבשר אבל גבי כרכין נקט והחלב ומיירי בחלב שחוטה:

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה נבלת בהמה וכו' אי חשיב עליה מצטרפא:

(א) פרשה הנ"ל דלאו שום מחשבה אע"ג דלא חשיב לאוכלו וכו'. וכן בתוס' צריך להגיה ולפרש דכריתות וצ"ל אבל אי שמה מחשבה אע"ג דמחיים לא חשב לאוכלה וכו' והרי מתה לא פקע וכו'.

מוסף רש"י צריכה מחשבה. לטמא טומאת אוכלין אם נגע בה שרץ, שאם מגע אמרי בן באוכלין בשרין מטמאם, ולל כמה דלא חשיב עליה לית ביה שום טומאת מגע, דנבלת עוף טהור אינה מטמאה אלא אם כן אוכלה ולא מטמאה אותו בגדים שהוא לבוש בשעת בליעה (בכורות י.) או: צריכה מחשבה להצטרף פחות מכזית ממנה להשלים פחות מכביצה אוכלין לקבל טומאת אוכלין במגע (זבחים קה:). ואינה צריכה הכשר. לטמא, לא למים ולא למגע שרץ, שמאליה מטמאה, הואיל ויש עליה טומאה חמורה (שם) הואיל וסופה לטמא טומאה חמורה לטמא אדם ובגדים אם היה אוכלה, ואמר בכריתות בפרק דם שחיטה (כא.) וכי יותן מים וכו' מה אוכלים מיוחדין שאין סופן לטמא טומאה חמורה צריכין הכשר, אף כל שאין סופן לטמא טומאה חמורה צריכין הכשר, והאי סופו לטמא טומאה חמורה ואין צריכין הכשר, דלא שייך הכשר אלא בטומאה קלה דאוכלין וכן מחשבה (בכורות י.). עמוני ולא עמונית. הלכה רווחת בישראל, דכתיב (דברים כג) על דבר אשר לא קדמו אתכם, ואין דרכה של אשה לקדם (חולין סב:). חזיוה רבנן דדרסה ואכלה. ראוה חכמים שדורסת ואוכלת, והיינו גירותא. דאמרינן בפרק כל הבשר (חולין קט:) אסר לן גירותא שרא לן לישנא דכוורא, שטעמו כטעמו. ומתוך שאין אנו בקיאין בהם, נראה לי דעוף הבא לפנינו יש לומר שמא ידרוס, דהא כן תרנגולתא דאגמא היו מחזיקין בטהורה ולאסור ואין רואה שדורסת ואין עוף נאכל לנו אלא במסורת, עוף שמסרו לנו אבותינו בטהור, ושלא מסרו לנו יש לאסור, ובמסורת יש לנו לסמוך כדאמר (שם סג:) שעוף טהור נאכל במסורת (שם סג:). משם ראיה. בתמיה (סוכה כח.). נבלת בהמה טהורה בכל מקום. ואפילו בכפרים שהעם מועטין (כריתות כא.) סתמא לאכילה עבדי דלא מאיסא, ועוד דלגבי ישראל אין בה אלא דיבור אחד (שלא נשחטה) הלכך אינה צריכה מחשבה לקבל טומאת אוכלין להצטרף פחות מכזית שימנה לפחות מכביצה אוכלין (בכורות י.). ונבלת עוף טהור והחלב. של שחוטה, בכרכים. דיש בה רוב עם ועשירים הם ורגילים לאכול רוב עופות ושומן (שם). אין צריכין לא מחשבה ולא הכשר. נבלת בהמה ועוף משום דמטמאין טומאה חמורה, וחלב שחוטה בשווקים משום שכבר הוכשר בשחיטה, דכיון דלא בעי מחשבה אתי ליה הכשר שחיטה (שם ובעי"ן כריתות כא.) שהרי הוכשר בדם שחיטה (כריתות שם). נבלת בהמה טמאה בכל מקום. ואפילו בשווקים שיש שם רוב עם, צריכה מחשבה לאכילה לקבל טומאת אוכלין הואיל ואין דרך לאוכלה (כריתות שם) שהיא סתמא לאו לאכילה קיימא דמאיסה, ועוד שיש לה שני דיבורין אסור שלא נשחטה ואסור דטמאה היא (בכורות י.). ונבלת עוף טהור בכפרים. דעניים הם ואין רגילין לאכול עופות ושומן (שם) או: שהעם מועטים (כריתות שם. ופרש"י ובכורות שם בטעם שלא גרסינן כאן והחלב). צריכה מחשבה. להאכילן לעכו"ם ולאו מטמאין טומאת אוכלין. ואע"ג נבלת בהמה טמאה טומאת אוכלין למה לה, הא מטמאה אדם וכלים כ"ש אוכלין, פריך כדאמר בכריתות (כא.) דאי איכא פחות מכזית נבלה דאין עליה טומאת נבלות שהרי אין בה שיעור, ולירפו לפחות מכביצה אוכלין, אם חישב על פחות מכזית זה לאכילה מצטרף עם שאר אוכלין להשלימה לכביצה, שאם יגע בהן שרץ יטמאו (בכורות שם). ואינה צריכה הכשר. הואיל ומטמאה טומאה חמורה בעוד שהיה בה זית שלם כשהיה מחוברת בנבלה (שם) או: משום דמטמאין טומאה חמורה, דנבלת בהמה מטמאה במשא, ונבלת עוף טהור מטמא בגדים אבית הבליעה, ואמרינן לקמן דכל שסופו לטמא טומאה חמורה אינו צריך הכשר (כריתות שם).